

Riktlinjer för Vatten- och avlopp 2020 (VA-plan)

Hudiksvalls kommun

Antagen av kommunstyrelsen 2020-12-08

Revidering ska ske vart fjärde år

Hudiksvalls
kommun

Innehåll

1	Inledning och bakgrund	2
1.1	Riktlinjer för VA (VA-planen) – det tredje steget i VA-planarbetet.....	3
1.2	VA-policy med tillhörande riktlinjer – ett styrdokument och planeringsunderlag.....	3
2	Riktlinjer för VA-policyns övergripande ställningstaganden	4
3	Riktlinjer för den allmänna VA- anläggningen	5
4	Riktlinjer för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen	7
4.1	Identifiering av områden med samlad bebyggelse.....	8
4.2	Bedömning av behov av förändrad VA-struktur.....	9
4.3	Klassificering av VA-planeringsområden.....	9
4.3.1	Utbyggnadsområden	10
4.3.2	Utredningsområden.....	11
4.3.3	Bevakningsområden.....	12
4.3.4	Enskilt VA-område	14
4.3.5	Områden där behov av stöd och rådgivning kan uppstå.....	16
4.4	Tidplan för VA-utbyggnad och VA-utredningar	18
4.5	VA-frågor i väntan på VA-utbyggnad	19
5	Riktlinjer för dagvatten (Dagvattenplan)	19
6	Riktlinjer för de enskilda VA-anläggningarna	20
7	Konsekvensbedömning av föreliggande riktlinjer för VA (VA-plan)	21
7.1	Miljömässig konsekvensbedömning	21
7.2	Ekonomisk konsekvensbedömning.....	22
7.2.1	Ekonomiska konsekvenser av kommunal VA-rådgivning.....	22
7.3	Social konsekvensbedömning	23
7.4	Riskbedömning gällande om riktlinjerna för VA inte följs	23

1 Inledning och bakgrund

Hudiksvalls kommun har konstaterat behov av att ta fram en VA-policy med tillhörande riktlinjer som en del i kommunens arbete för att upprätthålla en hållbar utveckling av VA-försörjningen. VA-försörjningen omfattar försörjningen av dricksvatten, avledning av spillvatten och dagvatten både inom och utanför nuvarande verksamhetsområde för allmänt VA. VA-policy och riktlinjer är framtagna av en arbetsgrupp med deltagare från tekniska förvaltningen, norrhälsinge miljökontor, plan- och byggkontoret och kommunledningsförvaltningen. Den politiska styrgruppen för ekologisk hållbarhet utgör styrgrupp för arbetet.

Kommunal VA-planering är ingen ny företeelse utan har pågått under många år. Planeringen har historiskt sett ofta genomförts av varje enskild förvaltning inom kommunen. Fokus har legat på VA-huvudmannens planering för den allmänna VA-försörjningen. På senare tid har behovet av en samlad planering för all typ av VA-försörjning blivit tydligare.

Målsättningen med arbetet med VA-policy och tillhörande riktlinjer för VA är att skapa långsiktigt styrande dokument som ger vägledning i arbetet för kommunens VA-försörjning. Ett mer övergripande mål är att minska miljöbelastningen och därmed möjliggöra för en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling samt att skapa förutsättningar för en utveckling av attraktiva områden för boende och andra verksamheter. Att skapa en struktur och framförhållning av VA-planeringen i kommunen är en del av arbetet med att nå dessa mål. Kommunens strategiska val, riktlinjer och prioriteringar formuleras och konkretiseras för olika delar av kommunen. VA-policy med tillhörande riktlinjer för VA underlättar både kommunens egen handläggning av ärenden och enskildas möjligheter att planera sitt boende.

Att gemensamt inom kommunen planera för utbyggnad, förnyelse och andra åtgärder är viktigt för en fungerande VA-försörjning. En god framförhållning som grund för planering av åtgärder ökar möjligheten för kommunens förvaltningar och bolag att planerera sina investeringar. På så vis kan en mer hållbar ekonomisk situation skapas.

År 2000 antogs EU:s ramdirektiv för vatten, som lägger grunden för vilken kvalitet och tillgång på vatten som Sverige inte får underskrida. Målet med vattenförvaltningen är att alla vattenförekomster, både yt- och grundvatten, ska uppnå god status. För att uppnå god vattenstatus behöver flera olika sektorer i samhället bidra. VA-verksamheten är en av de sektorerna. I Sverige är det de fem vattenmyndigheterna som ansvarar för beslut och samordning kring vattenförvaltningen. Vattenmyndigheterna har tagit fram åtgärdsprogram för att nå god status i våra vatten. En av åtgärderna är att kommunerna ska upprätta vatten- och avloppsvattenplaner. En annan åtgärd är att en plan för hur dagvatten ska hanteras med avseende på kvantitet och kvalitet ska upprättas. I Hudiksvall kallas dessa planer riktlinjer och inryms i detta dokument.

1.1 Riktlinjer för VA (VA-planen) – det tredje steget i VA-planarbetet

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit fram rapporten Vägledning för kommunal VA-planering (2014:1). I rapporten ges förslag på hur kommunen kan arbeta med den strategiska VA-planeringen. Arbetet bedrivs i olika steg enligt följande:

Steg 1: VA-översikt – sammanställning av nulägesbild för all VA-försörjning i hela kommunen. Nulägesbilden utgörs av de aspekter som kan påverka beslut kopplade till VA-försörjningen.

Steg 2: VA-policy – riktlinjer och ställningstaganden som ligger till grund för VA-planen samt prioritering av olika åtgärder. VA-policyn antogs av kommunfullmäktige 2018-06-18 § 90

Steg 3: VA-plan – åtgärder för all VA-försörjning i hela kommunen med utgångspunkt från identifierade behov och VA-översikten och ställningstagandena i VA-policyn. I Hudiksvall kallas denna del för Riktlinjer för VA.

Steg 4: Genomförande och uppföljning – kontinuerligt och långsiktigt arbete med att utföra och följa upp de åtgärder som identifierats i riktlinjerna för VA. I detta steg implementeras VA-riktlinjerna genom att åtgärderna förs in i kommunens löpande budgetprocess. Vid behov revideras VA-översikt, VA-policy och VA-riktlinjerna.

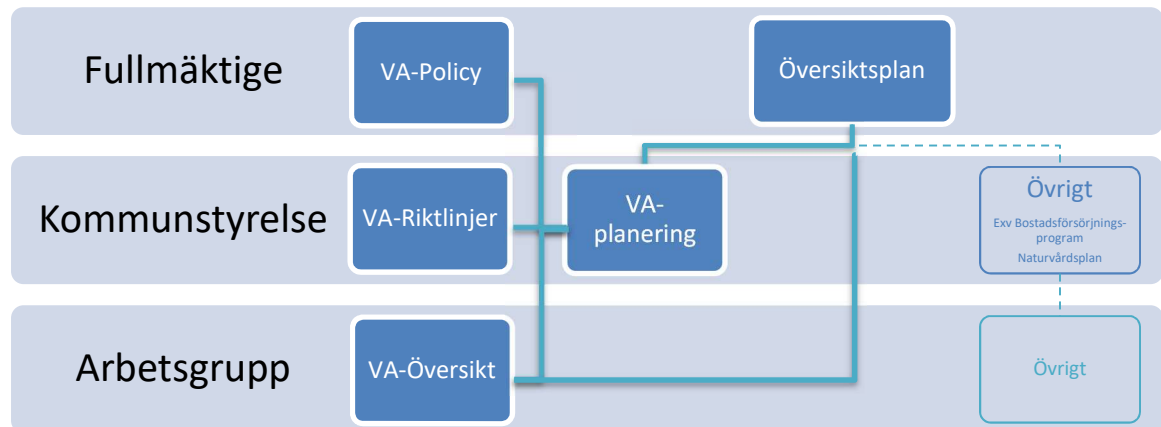
Arbetet startade med att kommunstyrelsen beslutade om en projektplan 2014. Under 2015 tog arbetsgruppen fram en VA-översikt och ställningstaganden formulerades 2016. VA-översikten uppdaterades 2019. Som grund för riktlinjer för VA gjordes en GIS analys över vilka områden i Hudiksvalls kommun som enligt LAV (Lagen om allmänna vattentjänster) kan utgöra större sammanhang. Dessa områden har sedan klassats utifrån om de idag har anläggningar som anses vara fullgoda i ett miljö- och hälsoperspektiv, exploaterings- och permanentningstryck samt tillgången till dricksvatten. Alla delar i arbetet utmynnar i riktlinjer för VA som lyfter fram hur VA-arbetet ska bedrivas.

1.2 VA-policy med tillhörande riktlinjer – ett styrdokument och planeringsunderlag

VA-policy och riktlinjer för VA har utarbetats för att utgöra styrdokument som ska komplettera översiktsplanen. VA-policyn är antagen av kommunfullmäktige och är styrande för inriktningen på det långsiktiga VA-arbetet i kommunen. Riktlinjerna för VA antas av kommunstyrelsen och förtydligar vad som beslutats i VA-policyn. VA-riktlinjerna innehåller även tidsatta åtgärder med respektive ansvarig nämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för att en aktualisering och revidering av VA-policy och tillhörande riktlinjer genomförs vart fjärde år eller tidigare om förutsättningarna ändras så mycket att behov av revidering uppstår. Förändringar i VA-policy beslutas av kommunfullmäktige och förändringar i Riktlinjer för VA beslutas av kommunstyrelsen.

De delar av VA-policyn som berör samhällsplanering inarbetas i översiktsplan.

Ovanstående bild åskådliggör kopplingen mellan VA-planeringens dokument och andra styrande dokument i kommunen.

2 Riktlinjer för VA-policyns övergripande ställningstaganden

Kommunen ansvarar för den övergripande samhällsplaneringen och lägger fast vilka områden, verksamheter eller problemområden som ska prioriteras. När det gäller planering av VA åligger det kommunen enligt LAV att tillse att vatten och avlopp finns inom bebyggelseområden inom större sammanhang där det finns behov utifrån miljö och/eller hälsoperspektiv. Andra områden som ges möjlighet till kommunalt VA är de områden som anses prioriterade utifrån ett långsiktigt utvecklingsperspektiv för kommunen.

VA-planeringsarbetet berör flera nämnder och dess förvaltningar såsom kommunstyrelsen, Norrhälsinge miljö- och räddningsnämnd, tekniska nämnden och byggnadsnämnden. Dessa riktlinjer är ett levande dokument som ska uppdateras kontinuerligt eftersom förutsättningar förändras. Kartmaterial kopplat till VA-planeringsarbetet uppdateras kontinuerligt i samband med arbetsgruppens möten.

Idag kontaktas VA-avdelningen samt norrhälsinge miljökontor med VA-frågor gällande bland annat kvalitet och kapacitet. Avdelningarna har kompetensen men deras arbetstid är inte planerad utifrån att genomföra det arbetet. Genom att stötta föreningar med deras frågeställningar kan de befintliga VA-lösningarna fungera lång tid framöver. I annat fall kan många områden som idag betraktas ha en bra VA-

lösning komma att behöva byggas ut med anledning av LAV. Det kommer innebära stora ökade kostnader vilket föranleder taxehöjningar för kommunen då ingen merkostnad går att ta ut från tillkommande anslutningar då det oftast inte finns några särskilda skäl för det. Även föreningarna kan få ökade kostnader.

Åtgärd	Ansvar	Tidplan
Förvaltningsövergripande arbetsgrupp för VA-planering träffas kontinuerligt 2-4 gg/år	Kommunstyrelsen	Inarbetade arbetssätt finns 2021
VA-policyn är förankrad i berörda förvaltningar	Respektive berörd nämnd (arbetsgruppen för VA-planering)	2021
Verksamhetsområde för VA är aktualiserat och info om avtalsanslutna finns digitalt	Tekniska nämnden	2021
Rådgivning gällande VA-frågor säkerställs	Kommunstyrelsen	2021

3 Riktlinjer för den allmänna VA- anläggningen

Den allmänna VA-anläggningen ska utifrån de ramar som ges i lagstiftning, riktlinjer och råd samt kommunens egna visioner och mål drivas så gynnsamt och hållbart som möjligt åt VA-kollektivet. Det ska ske med anpassning till ett förändrat klimat

VA-intäkterna fördelas ut på olika åtgärder inom drift, underhåll eller förnyelse. Organisationen ska vara uthållig över tid och ha tillräckliga resurser. Den allmänna anläggningen inbegriper dricksvattenanläggningar, spillvattenanläggningar och dagvattenanläggningar. En målbild för VA-ledningsnätet är att uppnå 1% förnysetakt per år. Maskinell utrustning och byggnader har kortare förnysetid.

De viktigaste vattentäkterna nu och i framtiden för dricksvattenförsörjningen i kommunen är Hallstaåsen och Dellensjöarna. Det är viktigt att dessa bibehåller sin kvalitet och skyddas mot föroreningar. Vattentäkterna i Hallstaåsen har vattenskyddsområden. Skyddsområden med föreskrifter behöver upprättas för ytvattentäkterna i Södra Dellen. Vattenverket i Hudiksvall har byggts om för ökad säkerhet och kapacitet. Dricksvattenanläggningarna bör underhållas och förnyas kontinuerligt och hålla hög standard med avseende på leveranssäkerhet och kvalitet.

Avloppsreningsverken skall också förnyas och underhållas så att de uppfyller gällande och framtida krav. Visionen om befolkningsökning får betydelse även här och en beredskap för framtida reningskrav och kapaciteter bör finnas.

Hudiksvallsfjärden är en av de mest belastade vattenförekomsterna i kommunen och recipient för en stor del av kommunens avlopp, både allmänt och enskilt. Den är också den del av kommunen där befolkning och verksamheter förväntas öka mest. I och med det och dess nuvarande status bör åtgärdsbehov utredas.

Framtidens slamhantering är fortfarande olöst och kommer bli en stor fråga för verksamheten att hantera. Önskvärt är att få till någon typ av fosforåtervinning, men för det krävs samarbeten över kommungränser och regioner. Kommunen bevakar utvecklingen gällande lösningar av hantering av avloppsslam.

Det allt äldre vatten- och avloppsledningsnätet kommer att leda till att renoveringsbudgeten successivt behöver öka. Det kommer att bli en utmaning att bibehålla en bra standard för att förhindra onödiga stopp och avbrott i leveranser till och från de kommunala abonnenterna.

Åtgärd	Ansvar	Tidplan
Bilda vattenskyddsområde Södra Dellen	Tekniska nämnden	Klart 2022
Utreda behov vattenskyddsområde Norra Dellen för infiltration i Hallbo	Tekniska nämnden	Klart 2025
Ombyggnation vattenverk	Tekniska nämnden	Klart 2020
Utreda åtgärdsbehov Hudiksvallsfjärden	Kommunstyrelsen	Klart 2021
Slamhantering kortsiktig lösning	Tekniska nämnden	Klart 2024
Slamhantering långsiktig lösning	Tekniska nämnden	Klart 2030
Renovera äldre VA-ledningar	Tekniska nämnden	Närmat sig målet 1% förnysetakt till 2025
Minska ovidkommande vatten för några områden.	Tekniska nämnden	Klart 2022
Uppströmsarbete	Tekniska nämnden	Kontinuerligt
Konsekvensanalys för VA-anläggningar	Tekniska nämnden	2021

gällande förändrat
klimat

Vad innebär Vision
50 000 invånare 2050
för VA.

Kommunstyrelsen 2022

Utreda vattendomen
Hudiksvall ökat
månadsmedel och
dygnsmax uttag

Tekniska nämnden 2021

4 Riktlinjer för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen

Planen för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen utgörs av en utbyggnadsordning och en tidplan för utbyggnad. En rimlig utbyggnadsordning är viktig ur flera aspekter, bland annat för att skapa tekniskt hållbara lösningar, att hitta eventuella samordningsmöjligheter mellan utbyggnadsområdena, men också för att säkerställa en god teknisk funktion.

Det som styr VA-huvudmannens skyldighet att ordna vattentjänster är § 6 i Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen):

”Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och

2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning”

Avgörande är alltså att det ska vara i ett **större sammanhang** samt att det ska finnas ett behov med hänsyn till **människors hälsa** eller **miljön**.

Vad som menas med ett större sammanhang har i rättspraxis bedömts olika, men generellt innebär det områden med en samlad bebyggelse som omfattar 20-30 hushåll. I vissa fall har även områden med färre hushåll bedömts utgöra s.k. § 6-områden. En tolkning av större sammanhang av nuvarande bebyggelse i Hudiksvalls kommun har genomförts, se nedan.

Utbyggnad av allmänt VA utöver områden som faller in under vattentjänstlagen ska ske i enlighet med de planer som anges i gällande översiktsplan.

4.1 Identifiering av områden med samlad bebyggelse

I en rapport av Eskilstuna kommun 2011, ”VA-utredning Eskilstuna, dokumentation av arbetsprocess, metodik och resultat” anges att det, vid en befolkningstäthet överstigande 20 personer per hektar, är svårt att åstadkomma en långsiktigt hållbar enskild VA-försörjning.

Utifrån antalet adresspunkter inom ett 100 gånger 100 meters rutnät har bebyggelseområden med 4 eller fler adresspunkter tagits fram (Bilaga 1). LIS-områden ingår inte i de identifierade bebyggelseområdena. Dessa måste beaktas vid samhällsplanering och vid revideringar av VA-planen.

I tabell 1 redovisas de 45 bebyggelseområdena som identifierats och studerats i VA-planen.

Tabell 1. Identifierade områden med bebyggelse i större sammanhang inom Hudiksvalls kommun.

Nr	Område	Huvudsaklig inriktning
1.	Långvinds fritidsområde 442	Fritidsområde
2.	Storsand/Lakbäck 196	Fritidsområde
3.	Mellanbyns fritidsområde 119	Fritidsområde
4.	Saltvik-Nätvik 117	Fritid/permanent
5.	Hålsjö/Bästdal 100	Permanent
6.	Vintergatans fritidsområde 68	Fritidsområde
7.	Hölick 68	Fritidsområde
8.	Långby fritidsområde 63	Fritidsområde
9.	Fjäle 59	Fritidsområde
10.	Brännås 59	Permanent
11.	Ängebo 58	Permanent
12.	Strömbacka 53	Permanent
13.	Stensgjärde 51	Fritidsområde
14.	Dräsviken 49	Fritidsområde
15.	Trogsta 46	Permanent
16.	Hovsätter Västanbäck 44	Fritid/permanent
17.	Via – Bro 44	Permanent
18.	Svedja 37	Permanent
19.	Gammelsträng 37	Permanent
20.	Nianfors 36	Permanent
21.	Nordenholm fritidsområde 36	Fritidsområde
22.	Borka 33	Permanent
23.	Råbosjön 32	Fritidsområde
24.	Mössön 30	Fritid/permanent
25.	Skålbo 30	Fritid/permanent
26.	Hjortsta – Åsak 29	Permanent
27.	Lillvallssjön (Lillvallen) 27	Fritidsområde

28. Bollke-Rudvik (Hagafjärden)27	Fritid/permanent
29. Sigsta 27	Permanent
30. Tosätter 26	Permanent
31. Malsta 26	Permanent
32. Lindefallet Väster 25	Permanent
33. Holmen (Drevisfjärden) 25	Fritid/permanent
34. Västerstråsjö 25	Permanent
35. Våtnäs 24	Fritid
36. Kuggörarna –kapellsidan 24	Fritid
37. Björsbo 24	Fritid
38. Kimsundet 24	Fritid
39. Lillvallssjön (Asarvallen) 23	Fritidsområde
40. Hede 23	Permanent
41. Sjötorp (Lingarö) 22	Permanent
42. Backmo 22	Permanent
43. Alsjö 22	Fritid/permanent ?
44. Källeräng 21	Permanent
45. Bricka Söder 21	Permanent

4.2 Bedömning av behov av förändrad VA-struktur

Det är i första hand behovet som ska avgöra om ett område ska ingå i det kommunala verksamhetsområdet och därmed anslutas till den allmänna VA-anläggningen. Bedömningen av behovet av en förändrad VA-struktur utgår från kriterierna *sambälle*, *miljö* och *hälsa* med underkriterier. Bedömningen grundas på befintliga förhållanden men det är viktigt att ha i åtanke att behoven grundas på förhållanden som kan vara föränderliga över tid.

För varje kriterie har en bedömning gjorts på en tregradig skala (0, 1, 2) med utgångspunkt från insamlad information om respektive område. Sammanställning av underlagsmaterialet för alla studerade områden redovisas i bilaga 2.

Behov

- Samhälle, har exploateringsstryck och permanentningstryck som underkriterier
- Miljö, har övergödd recipient och känslig recipient som underkriterier
- Hälsa, har dricksvattenkvalitet och tillgång till vatten som underkriterier

Med hjälp av bedömning av behoven kan kommunen se i vilka områden en förändrad VA-struktur är mest angelägen. På så sätt fås en grund för prioritering av anslutning till allmän VA-försörjning eller andra förbättrande åtgärder.

4.3 Klassificering av VA-planeringsområden

Utifrån resultatet av behovsbedömningen klassificeras alla de studerade områdena med större sammanhang i olika typer av VA-planområden enligt:

- Utbyggnadsområde

- Utredningsområde
- Bevakningsområde
- Enskilt VA-område
- Område där behov av stöd och rådgivning kan uppstå

Merparten av kommunens hushåll utgörs av boende belägna inom områden som tillhör allmänt VA-område vilket innefattar nuvarande verksamhetsområde för den allmänna VA-försörjningen. Områden som tillhör enskilt VA-område är områden med gles bebyggelse alternativt samlad bebyggelse med små behov där det är sannolikt att de enskilda lösningarna kan behållas även i framtiden. För alla de studerade områdena är det inte säkert att behoven eller möjligheterna är så stora att anslutning till den allmänna VA-anläggningen är den bästa lösningen. För vissa områden kan det vara nödvändigt med ytterligare utredning för att bedöma hur behovet av en förändrad VA-struktur bäst tillgodoses (*Utredningsområden*). För andra områden kan det behövas extra bevakning för att kontrollera om behovet förändras (*Bevakningsområden*).

4.3.1 Utbyggnadsområden

Utbyggnadsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning men som bör anslutas till allmän VA-försörjning och införlivas i verksamhetsområdet. Anslutning till allmänt VA bedöms vara en möjlig lösning sett till områdets förutsättningar. Kommunen rekommenderas att fatta beslut om anslutning till allmänt VA samt när i tiden utbyggnaden ska ske. Efter VA-utbyggnad klassas området som Allmänt VA-område och ingår i verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.

Nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang, utan inbördes ordning, som har klassificerats som Utbyggnadsområde. De områden som tillhör denna kategori utgörs i första hand av områden med stora miljömässiga behov.

Tabell 2. VA-planområden som klassats som Utbyggnadsområde. Områdesnumret hänvisar till det angivna numret i Tabell 1 kopplat till kartbilaga 1. Antalet i parentes avser befintliga bostäder i respektive område,

Nr	Område	Kommentar
26	Borka (33)	En utbyggnad har redan skett i delar av området.
29	Skålbo (30)	Klart, En utbyggnad har redan skett i området.
37	Holmen, Drevisfjärden (25)	En utbyggnad av dricksvatten pågår.
45	Sjötorp, Lingarö (22)	En utbyggnad av dricksvatten pågår.

4.3.2 Utredningsområden

Utredningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som kan ha ett behov av en förändrad VA-struktur. Benämningen VA-utredningsområde kan betraktas som ett ” tillfälligt tillstånd”. Utredning behöver utföras för att visa vilken VA-lösning som är mest lämplig och genomförbar för att förbättra situationen. Efter genomförd utredning klassas området antingen som Utbyggnadsområde, Bevakningsområde eller Enskilt VA-område.

Nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang, utan inbördes ordning, som klassificerats som Utredningsområden. I tabellen ges en motivering till varför respektive område har klassats som utredningsområde.

Tabell 3. VA-planområden som klassats som Utredningsområde. Områdesnummer hänvisar till det angivna numret i Tabell 1. Antalet i parentes avser befintliga bostäder i respektive område,

Nr	Område	Kommentar
7	Mellanbyns fritidsområde (119)	Permanentningstryck, övergödd recipient, kvalitetsproblem på dricksvatten.
8	Saltvik-Nätvik (117)	Övergödd recipient, kvalitets- och kvantitetsproblem dricksvatten.
44	Hede (23)	Övergödd recipient, ligger relativt nära befintligt område i Hudiksvall.

4.3.3 Bevakningsområden

Bevakningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som sannolikt inte har behov av en förändrad VA-struktur. Bevakningen syftar till att följa om behovet av en förändrad VA-struktur förändras över tid. Bevakningen kan innebära att tillsyn av enskilda avlopp prioriteras eller att särskilda överväganden kan behöva göras vid till exempel bygglovshantering. Med kunskap om hur VA-situationen i ett område förändras över tid kan kommunen arbeta proaktivt för att situationen inte ska bli ohållbar.

Nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang som har klassificerats som *Bevakningsområde* samt en motivering till klassningen.

Tabell 4. VA-planområden som klassats som VA-bevakningsområde. Områdesnummer hänvisar till det angivna numret i Tabell 1. Antalet inom parentes avser antalet bostäder.

Nr	Område	Kommentar
5	Långvinds fritidsområde (442)	Permanentningstryck, övergödd recipient, känslig recipient, kvalitetsproblem dricksvatten. Mycket stort fritidsområde med reglerad VA-försörjning. Vintervatten etablerad nyligen.
6	Storsand/Lakbäck (196)	Permanentningstryck, känslig recipient-badplats. Flera olika vattenföreningar.
9	Hålsjö/Bästdal (100)	Övergödd recipient, känslig recipient-dricksvattentäkt, kvalitetsproblem dricksvatten. Ytvattentäkt Norra Dellen. Gemensam avloppsanläggning.
10	Vintergatans fritidsområde (68)	Permanentningstryck, övergödd recipient, kvantitetsproblem dricksvatten.
14	Brännås (59)	Kvalitetsproblem dricksvatten, saknar mikrobiologisk barriär. Minskande befolkning. Gemensam avloppsanläggning.
16	Strömbacka (53)	Gemensam dricksvatten- och avloppsanläggning.
23	Gammelsträng (37)	Känslig recipient-dricksvattentäkt, kvalitetsproblem dricksvatten, ytvattentäkt Norra Dellen. Enskilda

		avloppslösningar.
25	Nordenholms fritidsområde (36)	Permanentningstryck, känslig recipient.
30	Hjortsta-Åsak (29)	Övergödd recipient, kvalitetsproblem dricksvatten – radon, fluorid uran.
46	Backmo (22)	Övergödd recipient, känslig recipient-dricksvattentäkt

4.3.4 Enskilt VA-område

Enskilt VA-område är ett område med sådan karaktär att det även i framtiden bedöms vara godtagbart med enskilda VA-lösningar under planeringsperioden och sannolikt framöver. Detta kan bero på att fastigheterna ligger glest eller att det inom områden med bebyggelse i större sammanhang finns gynnsamma geologiska förhållanden, stora tomter eller stora avstånd mellan tomterna. Därtill förutspås ingen ändring av förutsättningarna inom en överskådlig tid. Enskild VA-försörjning kan också vara baserad på anläggningar som försörjer flera fastigheter.

Nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang, utan inbördes ordning, som klassificerats som Enskilt VA-område.

Tabell 5. VA-planområden som klassats som *Enskilt VA-område*. Områdesnummer hänvisar till angivna nummer i Tabell 1. Antalet inom parentes avser antalet bostäder.

Nr	Område	Kommentar
11	Hölick (68)	Övergödd recipient, delvis gemensamt avlopp, reglerad VA-försörjning.
12	Långby fritidsområde (63)	Övergödd, gemensamt dricksvatten, kvalitetsproblem dricksvatten-järn, reglerad VA-försörjning.
13	Fjäle (59)	Övergödd recipient, känslig recipient-badvatten.
15	Ängebo (58)	Gemensamt vatten, gemensamt dricksvatten.
17	Stensgårde (51)	Gemensamt vatten, reglerad VA-försörjning.
18	Drässviken (49)	
19	Trogsta (46)	Kvalitetsproblem dricksvatten, ytvattentäkt-Sjösjön.
20	Hovsätter – Västanbäck (44)	
21	Via – Bro (44)	
22	Svedja (37)	Gemensamt dricksvatten.
24	Nianfors (36)	Kvalitetsproblem dricksvatten, gemensamt dricksvatten- och avloppsanläggning

27	Råbosjön (32)	
28	Mössön (30)	Exploateringstryck, reglerad VA-försörjning, gemensam dricksvattenförsörjning.
31	Lillvallsjön, Lillvallen (27)	
32	Bollke – Rudvik, Hagafjärden (27)	Övergödd recipient.
33	Sigsta (27)	Övergödd recipient.
34	Tosätter (26)	Känslig recipient-Natura 2000.
35	Malsta (26)	Delar av området har allmänt vatten, andra gemensamt avlopp och gemensamt vatten samt enskilda lösningar.
36	Lindefallet, Väster (25)	
38	Västerstråsjö (25)	Delvis gemensam vattenförsörjning.
39	Våtnäs (24)	Endast sommarboende. Inget vatten indraget.
40	Kuggörarna-kapellsidan (24)	
41	Björso (24)	Känslig recipient – Norra Dellen.
42	Kimsundet (24)	
43	Lillvallsjön, Asarvallen (23)	Gemensamt vatten.
47	Alsjö (22)	
48	Källeräng (21)	
49	Bricka, söder (21)	Kvalitetsproblem dricksvatten, gemensamt dricksvatten

4.3.5 Områden där behov av stöd och rådgivning kan uppstå

Inom Hudiksvalls kommun finns många vatten och VA-föreningar. För att dessa föreningar även fortsättningsvis ska fungera bra kan extra stöttning från kommunen krävas exempelvis vid beslut om investeringar i anläggningen och utbyggnationer. Även då aktiva i föreningen slutar och nya tar vid kan det krävas extra stöttning i en övergångsperiod. De flesta områden som listas återfinns även i gruppen som klassificerats som Enskilt VA under planeringsperioden.

Tabell 6. VA-planområden där en bedömning av ett behov av stöd och rådgivning kan uppstå. Områdesnummer hänvisar till angivna nummer i Tabell 1. Antalet inom parentes avser antalet bostäder.

Nr	Område	Kommentar
5	Långvinds fritidsområde (442)	Permanentningstryck, övergödd recipient, känslig recipient, kvalitetsproblem dricksvatten. Mycket stort fritidsområde med reglerad VA-försörjning. Vintervatten etablerad nyligen.
7	Mellanbyns fritidsområde (119)	Permanentningstryck, övergödd recipient, kvalitetsproblem dricksvatten.
8	Saltvik-Nätvik (117)	Övergödd recipient, kvalitets- och kvantitetsproblem dricksvatten.
9	Hålsjö/Bästdal (100)	Övergödd recipient, känslig recipient-dricksvattentäkt, kvalitetsproblem dricksvatten. Ytvattentäkt Norra Dellen. Gemensam avloppsanläggning.
10	Vintergatans fritidsområde (68)	Permanentningstryck, övergödd recipient, kvantitetsproblem dricksvatten.
11	Hölick (68)	Övergödd recipient, delvis gemensamt avlopp, reglerad VA-försörjning.
12	Långby fritidsområde (63)	Övergödd, gemensamt dricksvatten, kvalitetsproblem dricksvatten-järn, reglerad VA-försörjning.
14	Brännås (59)	Kvalitetsproblem dricksvatten, saknar mikrobiologisk barriär. Minskande befolkning. Gemensam

		avloppsanläggning.
15	Ängebo (58)	Gemensamt vatten, gemensamt dricksvatten.
16	Strömbacka (53)	Gemensam dricksvatten- och avloppsanläggning.
19	Trogsta (46)	Kvalitetsproblem dricksvatten, ytvattentäkt-Sjösjön
22	Svedja (37)	Gemensamt dricksvatten.
23	Gammelsträng (37)	Känslig recipient-dricksvattentäkt, kvalitetsproblem dricksvatten, ytvattentäkt Norra Dellen. Enskilda avloppslösningar.
24	Nianfors (36)	Kvalitetsproblem dricksvatten, gemensam dricksvatten- och avloppsanläggning.
30	Hjortsta-Åsak (29)	Övergödd recipient, kvalitetsproblem dricksvatten – radon, fluorid uran.

4.4 Tidplan för VA-utbyggnad och VA-utredningar

Tabell 7. Tidplan för VA-utbyggnadsområden.

De områden som tas upp som utbyggnadsområden är på gång redan i dagsläget

Nr	Område	År	Kommentar/projektid
26	Borka (33)	Klart	En utbyggnad har redan skett i delar av området.
29	Skålbo (30)	Klart	En utbyggnad har redan skett i området.
37	Holmen, Drevisfjärden (25)	Pågår	En utbyggnad av dricksvatten pågår.
45	Sjötorp, Lingarö (22)	Pågår	En utbyggnad av dricksvatten pågår.

Tabell 8. Tidplan för VA-utredningsområden. Områdenas rangordning enligt behovspoäng.

Nr	Område	Kommentar
7	Mellanbyns fritidsområde (119)	Permanentningstryck, övergödd recipient, kvalitetsproblem dricksvatten.
8	Saltvik-Nätvik (117)	Övergödd recipient, kvalitets- och kvantitetsproblem dricksvatten.
44	Hede (23)	Övergödd recipient, ligger relativt nära befintligt område i Hudiksvall.

Utredningarna genomförs inom fyra år av arbetsgruppen för VA-planen.

4.5 VA-frågor i väntan på VA-utbyggnad

Ibland kan VA-försörjningen behöva lösas tillfälligt för bostäder inom utbyggnadsområdena innan den kommunala VA-anläggningen är klar. För områden som VA-planen pekar ut som utbyggnadsområden för allmänt VA inom en 10 årsperiod kan särskilda åtgärder krävas vid nybyggnad eller ombyggnad av fastigheter eller havererad befintlig VA-anläggning. Det är i såväl fastighetsägarens som VA-huvudmannens intresse att hitta en rimlig ekonomisk lösning på detta.

Vattentjänstlagen har paragrafer om ”ersättning av onyttigbliven VA-anläggning”, vilka innebär att VA-huvudmannen under vissa förhållanden ska ersätta (lösa in) fastighetsägaren för restvärdet av befintlig avloppsanläggnings materialkostnad.

Planen för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen utgörs av en utbyggnadsordning och en tidplan för utbyggnad. En rimlig utbyggnadsordning är viktig ur flera aspekter, bland annat för att skapa tekniskt hållbara lösningar, att hitta eventuella samordningsmöjligheter mellan utbyggnadsområdena, men också för att säkerställa en god teknisk funktion.

5 Riktlinjer för dagvatten (Dagvattenplan)

Hudiksvalls kommun har behov av en god planering, samverkan och åtgärder för att er hålla en långsiktigt hållbar dagvattenhantering. Kommunens roll och ansvar samt ansvarsfördelning mellan olika förvaltningar finns fastslaget i styrdokumentet ”Hantering av dagvattenfrågor -Ansvarsfördelning i den kommunala organisationen” (Bilaga 3). Planering, beslut och hantering av dagvatten skall ha utgångspunkt i de ställningstaganden som framlagts i dagvattenpolicyn.

En kommunal förvaltningsövergripande dagvattengrupp med representanter från berörda avdelningar ska arbeta och verka för en hållbar dagvattenhantering och för en god samverkan kring dagvattenfrågor.

Arbetet med att förbättra dagvattenhanteringen och minska belastningen på recipienter ska vara åtgärdsfokuserat och resultatorienterat. Kommunen ska arbeta aktivt med förbättringsåtgärder i de befintliga dagvattensystemen och förebyggande vid nyexploateringar och att minska föroreningar vid källan, så kallat uppströmsarbete.

En uppdaterad riskanalys med prioriteringsordning för åtgärder på de befintliga dagvattenområdena i kommunen tas fram, dels med hjälp av de schablonberäkningar på föroreningar som gjorts utifrån markanvändningen i samtliga avrinningsområden för dagvatten i kommunen, dels utifrån de åtgärder som redan genomförts. Denna skall även inkludera en översiktlig riskområdesanalys för påverkan vid förändrat klimat utifrån tillgängligt informationsunderlag. Detta görs av dagvattengruppen senast 2021.

Övergripande ansvaret för detta har tekniska nämnden.

6 Riktlinjer för de enskilda VA-anläggningarna

För de områden som även fortsättningsvis ska utgöras av enskilda VA-anläggningar fortsätter miljökontoret att bedriva tillsyn. Uppföljning sker genom förelägganden och godkännande av nya anläggningar enligt redan utarbetade rutiner. Vid tillsyn och prövning av enskilda avloppsanläggningar och vid inventering av enskilda vattentäkter ska effekter av ett förändrat klimat så långt möjligt ingå i bedömningen av anläggningarna.

Enskilda vattentäkter inventeras i samband med avloppsinventeringarna. Om miljökontoret eller annan myndighet uppmärksammar kvalitetsproblem av hälsomässig art på vatten från enskilda vattentäkter och om dessa problem misstänks vara generella för ett område, brunnstyp eller annat så utreder miljökontoret tillsammans med övriga berörda inom kommunen, vilka åtgärder som bör vidtas.

Om miljökontoret vid sin tillsyn identifierar bebyggelsegrupperingar där det finns behov av gemensamma lösningar kommuniceras detta med berörda fastighetsägare, Hudiksvalls kommun och tekniska förvaltningen.

Kommunens arbete med enskilda VA-lösningar ska bedrivas enligt följande:

Miljökontoret fortsätter att inventera avloppsanläggningar områdesvis. Prioritering sker av de områden där vattenmyndigheten, efter källfördelningsanalys, bedömer att det finns risk att den aktuella vattenförekomsten inte uppnår god status och där enskilda avlopp står för en betydande del av föroreningspåverkan.

Miljökontoret fortsätter att inventera vattentäkter i samband med avloppsinventeringen och erbjuda kostnadsfri radonundersökning av vatten från borrade brunnar.

Vid prövning av avloppsanläggningar så är vattenförekomstens status viktig vid beslut om vilka krav avloppsanläggningen ska uppfylla.

Vid prövning av enskilda avloppslösningar informerar miljökontoret sökanden om olika sätt att lösa avloppsfrågan.

Miljökontoret i sin rådgivande roll informerar om möjligheten till gemensamma anläggningar.

Miljökontoret och byggnadsnämnden prioriterar upp granskningen över förutsättningarna för enskild vatten- och avloppsförsörjning vid bygglovsprövning av nybyggnation.

Kommunstyrelsen och/eller byggnadsnämnden initierar VA-utredningar där det krävs som ett underlag till nya detaljplaner och detaljplaneändringar i områden utanför kommunalt verksamhetsområde.

Kommunstyrelsen initierar en studie gällande de enskilda avloppen ur ett kretsloppsperspektiv.

7 Konsekvensbedömning av föreliggande riktlinjer för VA (VA-plan)

7.1 Miljömässig konsekvensbedömning

Kommunens VA-policy har ett starkt fokus på en långsiktigt ekologisk hållbar VA-hantering. Detta innebär, om den tillämpas, att påverkan på miljön minskas i ett längre perspektiv.

Genom att försörja kommuninvånarna med kommunalt vatten och avlopp minskar risken för dålig vattenkvalitet och/eller kvantitet i de enskilda dricksvattenbrunnarna, påverkan av känsliga sjöar och vattendrag från områden med högt bebyggelsestryck minskar och möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormer i sjöar, vattendrag och grundvatten ökar. Ett kommunalt avloppsreningsverk har i regel betydligt bättre möjlighet att rena avloppsvatten än befintliga små enskilda anläggningar.

Arbetet med riktlinjerna för VA ska bidra till uppfyllande av följande nationella miljömål: Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö och Myllrande våtmarker. Arbetet bidrar även till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan nås.

Kommunen måste ta hänsyn till fornlämningar, kyrkomiljöer och byggnadsminnen som är skyddade enligt kulturmiljölagen och om åtgärder görs inom område för riksintresse ska detta beaktas. Hänsyn ska även tas till riksintressen, naturreservat och natura 2000-områden.

I arbetet med riktlinjerna för VA kommer Hudiksvalls kommun att arbeta för att begränsa klimatförändringarnas effekter genom att anpassa samhällsplaneringen och hantering av vatten och avlopp till ett förändrat klimat. Ett ändrat klimat tros leda till ökad nederbörd, stigande havsnivåer och högre temperatur. Andra exempel på effekter av klimatförändringar är ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion. Det är viktigt att planera och dimensionera för vatten och avlopp inklusive dagvattnet i kommunen så att skadorna inte blir alltför stora vid en översvämning.

Genom att genomföra riktlinjerna för VA bidrar de till flera positiva aspekter på miljön, bland annat:

- Minskad risk för förorenade enskilda dricksvattenbrunnar
- Minskad risk för olägenhet, såsom lukt
- Minskade lokala utsläpp av näringsämnen
- Minskad lokal övergödning och igenväxning av vikar och sjöar
- Bättre badvattenkvalitet

Under arbetet med framtagandet av riktlinjerna för VA har flera områden identifierats som bebyggelse i större sammanhang, men fått en låg behovsprioritering.

Dessa områden kommer troligen fortsätta att ta hand om sitt avloppsvatten genom enskilda anläggningar under lång tid framöver. Det finns även fler områden/fastigheter som idag betjänas av enskilda avlopp och enskilda dricksvattentäkter. Dessa kommer inte att få en kommunal VA-försörjning eftersom fastigheterna inte bedömts ligga nog tätt. Med fungerande och rätt anlagda enskilda avloppsanläggningar bedöms påverkan på recipienten och/eller dricksvattnet vara acceptabel.

7.2 Ekonomisk konsekvensbedömning

De områden som byggs ut är i regel kostsammare än vad utbyggnaden av den befintliga anläggningen har varit historiskt. I Hudiksvalls kommuns VA-plan är dock antalet utbyggnadsområden få vilket gör att de ekonomiska konsekvenserna inte blir särskilt stora.

Som exempel får ett utbyggnadsobjekt i storleksordningen 20 miljoner kronor med 50 års avskrivningstid en kapitalkostnad på drygt 400_000 kr, och till detta kommer ökade driftkostnader. Det motsvarar i storleksordning ca 1 % ökad taxekostnad för kollektivet.

I Hudiksvalls kommun är konsekvenserna av ett befintligt åldrande VA-anläggningsbestånd ett betydligt mer betungande åtagande än den planerade utbyggnaden som vi känner till idag.

Genomförande av dessa riktlinjer för VA kan ur ett vidare perspektiv kunna bidra till en positiv ekonomisk utveckling för kommunen. Dels syftar planen till att minska antalet oförutsedda händelser. Att arbeta förebyggande för att minska påverkan på miljön och människors hälsa är många gånger mindre kostsamt än att ta konsekvenser vid redan inträffade problem. Förorening av dricksvattentäkter från bristfälliga avloppsanläggningar kan leda till stora skador och kostnader för många delar av samhället. Övergödningen som en effekt av näringsläckaget från avloppsanläggningar bidrar till kostnader för att hålla i ordning badplatser och stränder. Detta kan leda till mindre attraktiva badplatser vilket i sin tur påverkar de inkomster som kan fås genom besöksnäringen. Dels innebär genomförande av planen möjlighet till ny bebyggelse och nyetablering av verksamheter. Rent och hälsosamt vatten är en förutsättning för att vara en attraktiv kommun.

Ett genomförande av riktlinjerna för VA bidrar till en samsyn kring en långsiktig hållbar VA-hantering i kommunen. Arbetet ska leda till att kommunen får ett tydligt och genomarbetat underlag för planering, prioritering och ett effektivt åtgärdsarbete. Detta skapar förutsättning för kommunens utvecklingsmöjligheter samt ger en samlad syn kring VA-planeringen utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv.

7.2.1 Ekonomiska konsekvenser av kommunal VA-rådgivning

För att tillgodose behovet av VA-rådgivning uppskattas att resurser motsvarande en halvtidstjänst behöver avsättas i den kommunala budgeten. En sådan resurs skulle täcka dagens rådgivningsbehov men den skulle också kunna utveckla rådgivningen så

att man mer aktivt kan erbjuda kunskap och stöd åt de privata VA-föreningarna. En aktiv rådgivning och kunskapsförmedling bedöms på sikt kunna vara lönande ur ett ekonomiskt såväl som ekologiskt och socialt perspektiv.

7.3 Social konsekvensbedömning

Efterlevnad av policy och riktlinjer gällande VA ger invånare och näringsliv god framförhållning för sin planering. God framförhållning i dialogen med de som kommer att beröras av VA-policy och riktlinjer minskar oro och ökar möjligheten för den enskilde att planera sin investering och på så vis skapa en mer hållbar ekonomisk situation. Välgrundade och tydliga riktlinjer för VA-utbyggnad, som visar vilka områden som omfattas av respektive inte omfattas av VA-utbyggnaden inom överskådlig framtid, borgar för att invånarna får ett entydigt budskap från kommunen.

Ett väl fungerande arbete med vattenskydd samt drift, underhåll och förnyelse av den allmänna VA-anläggningen borgar för en högre leveranssäkerhet. Bland annat genom en jämnare och högre kvalitet på dricksvatten vilket minskar risken för vattenburen smitta.

Bra kommunikation från kommunen till invånarna ökar medvetenheten kring VA-frågor och skapar goda förutsättningar för att invånaren ska ha ett gott förtroende för kommunen.

En tydlig och välgrundad VA-policy med tillhörande riktlinjer ger möjlighet för både tjänstemän och politiker att hantera frågor om klimatkonsekvenser, kretsloppsanpassning, VA-utbyggnad etc. på ett ändamålsenligt sätt, både internt och i kommunikation med invånarna. Tydlighet kring vad som gäller och hur arbetet ska bedrivas skapar bättre arbetsmiljö för de anställda som kan agera utifrån klara förutsättningar.

En väl grundad budget för planerade åtgärder skapar gynnsamma förutsättningar att i god tid kunna planera in de personella resurser som behövs för genomförandet. Bra kommunikation internt ökar medvetenheten kring VA-frågor och förståelsen för de olika enheternas behov och frågeställningar. Detta skapar goda förutsättningar att göra rätt saker i rätt tid.

7.4 Riskbedömning gällande om riktlinjerna för VA inte följs

Kommunens VA-policy och dess riktlinjer måste åtföljas för att en hållbar utveckling ska ske i Hudiksvalls kommun. En långsiktig planering och en samlad syn kring VA-planeringen utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv samt kommunens utvecklingsmöjligheter är mycket viktig. Om inte policy och riktlinjer åtföljs innebär det också att Vattentjänstlagen inte efterlevs med de påföljder av förelägganden av tillsynsmyndigheten etc. som det leder till.

Efterlevs inte policy och riktlinjer innebär det en risk för olämplig placering av ny bebyggelse med hänsyn till vatten och avloppsförsörjningen. Exempelvis kan det

innebära att ny bebyggelse planeras i områden för värdefulla vattentillgångar eller att man ställer krav på enskilda avloppslösningar där det inom ett fåtal år dras fram kommunalt VA. Ovissheten innebär förstås en oönskad situation för den enskilde medborgaren och kan leda till oväntade ekonomiska kostnader för såväl kommun som enskild. Om inte avloppsanläggningarna åtgärdas där stora behov finns försvåras möjligheten att uppnå en god status för hav, sjöar och vattendrag. Fortsatt hantering av slam från avlopp har idag ingen långsiktig lösning. Efterlevs inte policy och riktlinjer innebär det en större risk att frågan om slamhantering inte aktualiseras.

Utan förebyggande planering kan klimatförändringarna medföra stora konsekvenser för vår vattenförsörjning och avloppshantering.